

Betodlarnas månadsbrev – Februari 2024

Signerat Lars Falck, styrelseledamot

"Annus Horribilis", så uttryckte Drottning Elizabeth året 1992 efter en rad skandaler inom kungahuset och branden på Windsor Castle.

Allt är ju relativt, men som betodlare och växtodlare stämmer hennes ord bra in på 2023.

Efter flera tunga år för Örtofta såg inledningen av kampanjen 2023/24 lovande ut. Veckan innan explosionen, den 18 november, processades det över 19 000 ton/dygn några dagar och bruket firade med tårta för personalen. Lyckan varade inte så länge, tårtan byttes ut mot gravöl.

Vi fick lära oss ett nytt begrepp, strecker, en kemisk reaktion som orsakade explosionen. Företeelsen var inte helt okänd inom sockervärden, 2003 drabbades ett holländskt sockerbruk av en "strecker reaktion".

Vid olyckstillfället hade ca halva skörden processats. Stora arealer var fortfarande oupptagna efter det intensiva regnandet i november. På många ställen gick det helt enkelt inte att skörda.

Redan dagen efter olyckan bildades det en "krisgrupp" med deltagare från Betodlarna och Nordic Sugar. Uppgiften var att identifiera uppkomna och framtida problem. Därefter söka lösningar på problemen. Arbetsgruppen har haft tät kontakt hela kampanjen.

Den 20 november meddelade NS att bruket skall återstartas. Den veckan plockades det upp mycket betor, trots vätan, för prognoserna framåt visade på riktigt kallt väder. Nästa utmaning var att få fram täckmaterial, vilket saknades på många gårdar nu när mängden lagringsbetor ökat.

2022 exporterades det betor till Danmark från Trelleborg eftersom gastillgången inte var säkrad i Sverige. Logistiken fungerade då mycket bra, så det blev ett snabbt beslut för Nordic Sugar att aktivera hamnen i Trelleborg för ny betexport. Plattan på Örtofta tömdes och dessa betor exporterades till Danmark. Därefter påbörjades export av odlarbetor, först till Polen och senare till Litauen. Hela norra Europa hade dock drabbats av sträng kyla. Alla Nordzuckers bruk fick problem med dåligt betmaterial. Exporten fick därför avslutas tidigare än vad vi hoppades på.

Den 11 december återstartade sockerbruket efter ett fantastiskt jobb av personalen på Örtfota. Tempot var till en början cirka 70% av normal avverkning, men vid nyår började dåligt betmaterial ställa till stora problem. I provtvätten började anmärkningarna öka runt nyår för att någon vecka senare skena iväg.

Direktupptagna betor stoppades då kvaliteten blev för dålig, Nordic Sugar tog över ansvaret för avskalning av stukorna och anmärkningarna i provtvätten sjönk drastiskt. Efter dessa besluten gick bruket riktigt bra, efter omständigheterna, och kampanjen kunde avslutas före potentiella problem med miljötillstånd och överfulla dammar.

Den hårt kritiserade provtvätten har nu gjort sin sista kampanj. En ny håller på att byggas och skall vara klar till nästa säsong, vilket vi ser fram emot. Provtagning, tvätttider, tryck och temperatur kommer att likställas med de övriga brukerna inom koncernen.